

Reprezentativna lista nematerijalne kulturne svjetske baštine

Rok – 31. mart 2020. za mogući upis u 2021. godini

Uputstva za popunjavanje formulara za nominaciju su dostupna na:

<http://www.unesco.org/culture/ich/en/forms>

Nominacije koje nisu u skladu sa ovim uputstvima i uputstvima koja se nalaze u nastavku smatraće se nepotpunim i neće biti prihvaćene.

A. Država/države

Kod multinacionalnih nominacija, države se same dogovaraju kojim redoslijedom će biti nabrojane.

Crna Gora

B. Naziv elementa

B.1. Naziv elementa na engleskom ili francuskom jeziku

Navesti zvanični naziv elementa pod kojim će se naći u objavljenom materijalu.

Ne više od 200 karaktera.

Boka Navy – traditional maritime organisation

B.2. Naziv elementa na jeziku i pismom zajednice kojoj pripada, ukoliko je moguće

Navesti zvanični naziv elementa na lokalnom jeziku koje odgovara zvaničnom nazivu na engleskom ili francuskom jeziku (Stavka B.1.).

Ne više od 200 karaktera.

Bokeljska mornarica - tradicionalna organizacija pomoraca

B.3. Drugi nazivi elementa, ukoliko postoje

Osim zvaničnog naziva elementa (Stavka B.1) navesti alternativni naziv/alternativne nazive, ukoliko ih ima, pod kojim je element poznat.

Bokeška mornarica

C. Navesti zajednice, grupe, ili, ukoliko postoje, pojedince koji su u vezi sa elementom

Identifikujte jednu ili više zajednica, grupa, ili ukoliko ih ima, pojedince koji su u vezi sa nominovanim elementom.

Ne više od 150 karaktera.

Članovi Mornarice kroz viševjekovno, kontinuirano djelovanje praktikuju različite obrede, rituale i prakse koje su povezane sa kulturnim prostorom i kulturnom ličnošću, uvijek uz prisustvo i uz snažnu podršku lokalne zajednice, čime se omogućava prenošenje kulturnih vrijednosti novim generacijama.

Vrijednosti Bokeljske mornarice čuvaju njeni članovi i njihove porodice, lokalne zajednice, Kotorska biskupija, gradske muzike Kotor, Tivta i Herceg Novog i institucije.

D. Geografska lokacija i područje elementa

Navedite informacije o rasprostranjenosti elementa na teritoriji države/država podnosilaca nominacije, ističući gdje se nalazi centar elementa, ukoliko je moguće. Nominacije treba da budu usredsređene na stanje elementa na teritoriji države/država podnosilaca; dok navodeći postojanje takvog ili sličnog elementa na teritoriji van teritorija država podnosilaca, države podnosioci ne treba da se osvrću na održivost takvih nematerijalnih kuturnih dobara van svoje države, ili da opisuju napore drugih država za očuvanje tih elemenata.

Ne više od 150 karaktera.

Tradicija Bokeljske mornarice je rasprostranjena u Bokokotorskom zalivu, na primorju Crne Gore, sa sjedištem u gradu Kotoru, i podružnicama u Tivtu i Herceg Novom.

E. Kontakt osoba za korespondenciju

E.1. Određena kontakt osoba

Navedite ime, adresu i ostale kontakt podatke osobe odgovorne za svu korespondenciju po pitanju nominacije. Za multinacionalne nominacije, navedite potpune kontakt podatke za jednu osobu određenu iz država kao glavnu kontakt osobu za svu korespondenciju u vezi sa nominacijom.

Titula (g-đa/g, itd):

Prezime:

Ime:

Institucija/pozicija: Ministarstvo kulture Crne Gore

Adresa: Njegoševa ulica, 81250 Cetinje, Crna Gora

Broj telefona: +382 41 232 570

E-mail adresa: kabinet.kultura@mku.gov.me

Druge relevantne informacije: /

E.2. Druge kontakt osobe (samo za multinacionalne prijave)

Navedite potpune podatke za po jednu osobu iz svake države podnosioca, a da to nije primarna, gore navedena osoba.

/

1. Identifikovanje i definisanje elementa

Prema Kriterijumu R.1, države pokazuju da „element predstavlja nematerijalnu kulturnu baštinu kako je definisano u Članu 2 Konvencije“.

Štrikirajte jedan ili više kvadratića da biste odredili domen/domene nematerijalne baštine koju element predstavlja, što može uključiti jedan ili više domena navedenih u Članu 2.2 Konvencije. Ukoliko štrikirate „ostalo“, u zagradi navedite domen.

Usmena tradicija i izrazi, uključujući jezik kao sredstvo nematerijalne kulturne baštine

Izvođačke umjetnosti

Društvene prakse, ritualni i svečani događaji
Znanje i prakse u vezi sa prirodom i svemirom
Tradicionalni zanati
Kultno mjesto

Ovaj odjeljak treba da sadrži sve bitne osobine elementa kakav je sada, i treba da sadrži:

- a. Objašnjenje o njegovim društvenim funkcijama i kulturološkom značenju danas, unutar svoje zajednice i za nju;*
- b. Karakteristike nosilaca i korisnika elementa;*
- c. Sve specifične uloge uključujući pol i sve kategorije ljudi sa posebnim odgovornostima po pitanju elementa;*
- d. Trenutni načini prenošenja znanja i vještina u vezi sa elementom.*

Komisija treba da dobije dovoljno informacija da bi odredio:

- a. Da element pripada „praksama, reprezentacijama, izrazima, znanju, vještinama – kao i instrumentima, stvarima, rukotvorinama, ili kulturnim mjestima koja su sa tim povezana“;*
- b. „da (ga) zajednice, grupe i, u nekim slučajevima, pojedinci prepoznaju kao dio njihove kulturne baštine“;*
- c. Da se „prenosi s generaciju na generaciju, (i) da ga zajednice i grupe konstantno oživljavaju kao odgovor na svoju okolinu, svoju interakciju sa prirodom i svojom istorijom“;*
- d. Da zajednicama i grupama u vezi sa elementom daje „osjećaj identiteta i trajanja“ i*
- e. Da nije nekompatibilno sa „postojećim instrumentima međunarodnih ljudskih prava, kao i sa zahtjevima međusobnog poštovanja između zajednica, grupa i pojedinaca, i održivog razvoja“.*

Treba izbjeći pretjerano tehničke opise i države podnosioci treba da imaju na umu da ovaj odjeljak treba da približi element čitaocu koji nema prethodno znanje o njemu ili direktno iskustvo u vezi s njim. Prijava nominacije ne treba da navodi detaljnu istoriju elementa, niti njegovo porijeklo ili starost.

- (i) Navedite kratak sažetak opisa elementa koji bi sa njim upoznao čitaoca koji ga nikad ranije nije vidio ili iskusio.*

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Prema tradiciji, osnivanje Bokeljke mornarice vezuje se za donošenje relikvija svetog Tripuna u Kotor, zaštitnika grada i Biskupije Kotor, 809. godine.

Znanje, umijeće, običaji i drugo nasljeđe članova Bokeljske mornarice - tradicionalne pomorske organizacije, očuvalo se više od XII vijekova zahvaljujući djelovanju njenih članova, kao i čvrste sprege organizacije sa lokalnim zajednicama Boke Kotorske.

Tokom istorije je mijenjala ime, statute i ustrojstvo, ali je zadržala osnovne vrijednosti, običaje i tradicije, koje su i danas temelj njene prepoznatljivosti – javne svetkovine, te humanost, ravnopravnost, multikulturalnost, kao vodeće principe djelovanja.

Do sredine XIX vijeka imala je pomorske, humanitarne, vojne i druge funkcije, a od tada predstavlja memorijalnu organizaciju, koja baštini rituale, tradicije i prakse koji referišu na njenu pomorsku istoriju. Javni nastupi su njena glavna, atraktivna i vidljiva karakteristika danas.

Mornarica baštini brojne elemente nematerijalne kulture: legenda o svetom Tripunu i osnivanju Mornarice, arhaični jezik - tekst pohvala i himne Sv. Tripunu, komandi i komunikacija; kult Svetoga Tripuna i kultno mjesto- katedrala i trgovi u Starom gradu Kotoru; nastupi Glavnog odreda u tradicionalnim uniformama i sa drevnim trofejnim oružjem; srednjevjekovno kolo sa 12 figura koje su pomorski i duhovni simboli; drevna muzika koja prati kolo; stari zanati vezani za izradu uniformi i restauraciju oružja, vizija života i svijeta koju su kreirali pomorci vjekovima i koja se prenosi generacijama.

Članstvo u organizaciji je dobrovoljno i otvoreno za sve koji prihvataju njen Statut. Grb Mornarice je istorijski grb Kotora sa likom sv. Tripuna i geslom FIDES ET HONOR (Vjera i čast).

(ii) Ko su nosioci i praktikanti tog elementa? Postoje li neke konkretne uloge u odnosu na pol ili kategorije osoba sa posebnim odgovornostima za praksu i prenošenje elementa? Ukoliko postoje, ko su oni, i koje su njihove sposobnosti?

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Nosioci dobra su svi članovi organizacije Bokeljske mornarice. Praktikanti dobra su pojedinci koji u okviru organizacije imaju precizno određene uloge:

- članovi organizacije koji prilikom javnih nastupa oblače tradicionalnu uniformu,
- igrači kola plešu tradicionalno Kolo Bokeljske mornarice, koje datira iz XV vijeka, uz pratnju gradskih muzika. U Kolu bokeljske mornarice zajedno plešu muškarci različite starosne dobi, od tek stasalih mladića do gospode u godinama,
- Admiral Bokeljske mornarice predstavlja organizaciju, njom rukovodi, predsjedava Admiralom i ima centralnu ceremonijalnu ulogu,
- članovi Admirala i Upravnog odbora, rukovode radom Mornarice putem redovnih sastanaka organizacionog karaktera,
- Nadzorni odbor i Sud sedmorice, prate primjene pravila i tradicije definisanih Statutom
- Skupština organizacije, najviši organ odlučivanja
- Mali admiral, dječak koji se bira svake godine, izgovara lode/pohvale Svetom Tripunu sa terase Katedrale Svetog Tripuna, a njegova funkcija predstavlja simboličan čin podmlađivanja Bokeljske mornarice, budući da se on tako uvodi u članstvo
- Žene na javnim svetkovinama oblače tradicionalnu bokeljsku nošnju, čime se ukazuje na neraskidivu vezu sa lokalnom kulturom i zajednicom
- U zavisnosti od karaktera svetkovine, ceremonijalnu ulogu ima i sveštenstvo Kotorske biskupije, koje ulazi u kolo prilikom proslave Svetog Tripuna, gradonačelnici Kotora, Tivta i Herceg Novog, koji ulaze u kolo prilikom obilježavanja dana pomenutih opština
- Članovi gradskih muzika Kotora, Tivta i Herceg Novog neizostavan su dio nastupa Bokeljske mornarice, čija muzika prati nastupe Mornarice.

(iii) Kako se danas prenose znanje i vještine u vezi sa ovim elementom?

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Članstvo u organizaciji je često porodično nasljeđe, te su članovi od najranijeg doba uključeni i motivisani da nastave njeno djelovanje. Budući da Mornarica organizuje i učestvuje u aktivnostima javnog karaktera, prenos tradicija, znanja i vještina vrši se socijalnom interakcijom između predstavnika Mornarice, lokalne zajednice i drugih učesnika.

Mornarica ima i Odbore za rad sa podmlatkom Bokeljske mornarice i očuvanje i njegovanje tradicije koji se brinu za prenošenje vrijednosti na mlade članove. Komandiri odreda i kolovođa vrše probe kola i nastupa sa članovima. Novi članovi prolaze obuku u tim vještinama, kao i edukacije na kojima se upoznaju sa istorijom, tradicijama i vrijednostima Bokeljske mornarice.

svakoj generaciji đaka i studenata osnovnih i srednjih škola i fakulteta se održavaju predavanja o Mornarici. Savremene tehnologije i društvene mreže omogućavaju učestalu komunikaciju među članovima Bokeljske mornarice, a mediji i sajt omogućavaju komunikaciju sa javnošću. Mornarica organizuje izložbe, naučne skupove, objavljuje publikacije i podstiče istraživanja, sa ciljem da se sitraži i prezentuje njeno bogato nasljeđe. Pomorski muzej Crne Gore osnovan je iz legata Bokeljske mornarice i predstavlja matičnu ustanovu koja prezentuje bogato nasljeđe Mornarice.

Mornarica valorizuje pomorsku istoriju i tradiciju, promovise pomorstvo i u tome saraduje sa: Unijom pomorca Crne Gore, Udruženjem pomorskih kapetana i sindikatom pomoraca Crne Gore. Postoji

višegodišnja saradnja sa međunarodnim festivalom Kotor Art, što predstavlja vrlo važnu sponu između kreativnosti i tradicije, pa su u okviru Kotor Arta izvođene kompozicije koje na savremen način interpretiraju temu kola Bokeljske mornarice, ali i predstave u kojima se pojavljuju predstavnici Bokeljske mornarice.

(iv) Koje društvene funkcije i kulturna značenja danas element ima u odnosu na svoju zajednicu?

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Otvorenost Bokeljske mornarice za sve članove, bez obzira na nacionalni, religijski, polni, rodni, starosni ili bilo koji drugi identitet, čini je integrišućim faktorom za lokalni život i kulturu. Uvjerenje u ispravnost njenog djelovanja i stremljenje ka opštoj dobrobiti, ogleda se u simboličkoj predaji ključeva grada Kotora od strane gradonačelnika admiralu Bokeljske mornarice, prilikom obilježavanja Dana Mornarice. Navedeni običaj datira još iz perioda srednjeg vijeka kada je Mornarica preuzimala trodnevnu vlast u gradu.

Kako je pomorstvo vjekovima najvažnija djelatnost u Boki, Mornarica je bila najvažniji faktor stvaranja materijalne i nematerijalne kulture, a sama je akumulirala brojne elemente nematerijalnog kulturnog dobra. Ostaci materijalne kulture pomorstva danas su prezentovani u Pomorskom muzeju i Istorijskom arhivu Kotora.

Društvene funkcije integracije lokalne zajednice ostvaruju se kroz tradicionalne manifestacije Bokeljske mornarice, prije svega svečanosti Svetog Tripuna, kao i dana opština Kotor, Tivat i Herceg Novi, proslave Dana Bokeljske mornarice i godišnje svečanosti u Perastu. Mornarica učestvuje i u obilježavanju nekih važnih istorijskih događaja, poput obilježavanja Pobune mornara i polaganja cvijeća na spomenike određenim istorijskim događajima/ličnostima od značaja za Boku, tokom običaja gađanja Kokota u Perastu, i drugih.

Organizacija ponekad čini dio protokolarne komunikacije na nacionalnom i međunarodnom nivou, što se manifestuje prilikom dolaska stranih državnika kada predstavnici Mornarice, u tradicionalnim uniformama, dočekuju goste.

Svojim djelovanjem u javnosti promovise istoriju i kulturu Boke i Crne Gore, svjedoči o kontinuitetu pomorstva i kulture, afirmiše specifične vrijednosti i tradicije. Kroz svoju izdavačku djelatnost, kulturne manifestacije, prenošenje znanja i iskustva, doprinosi čuvanju i razvoju specifičnog identiteta lokalne zajednice.

(v) Postoji li dio elementa koji nije kompatibilan sa postojećim instrumentima međunarodnih ljudskih prava, kao i sa zahtjevima međusobnog poštovanja između zajednica, grupa i pojedinaca, ili sa održivim razvojem?

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Djelovanje Mornarice je komplementarno sa međunarodnim konceptom zaštite ljudskih prava i sloboda, budući da organizacija ne poznaje diskriminaciju ni po jednom osnovu.

Bokeljska mornarica je kulturno dobro države Crne Gore, koje baštine dominantno katolici, Hrvati, a zatim i Crnogorci i pripadnici ostalih nacionalnosti na prostoru Boke, koji su učestvovali su u njenom očuvanju. Dakle, njene vrijednosti su sastavni dio tradicije svih naroda Boke i Crne Gore, a njeno članstvo uključuje pripadnike različitih religija, etničkih grupa, pola i nacionalnosti. Mornarica nikada nije imala u svome imenu i Statutima etničke ili nacionalne odrednice, niti vršila diskriminaciju po toj osnovi. U Boki su se od starog vijeka ukrštali uticaji raznih civilizacija, kultura i religija, kultovi svetog Tripuna i svetog Nikole, koji je u prošlosti takođe bio zaštinik Mornarice, su zajednički Istočnoj i Zapadnoj crkvi. Vrijednostima etničkog i vjerskog zajedništva svjedoče stihovi himne Mornarice : » Svi zajedno, svi u kolo, rukama ruke stisnimo, potvrdimo svim okolo da slogu bratsku ljubimo «

Organizacija je neprofitna, humanitarna i promovise univerzalne civilizacijske vrijednosti solidarnosti i ravnopravnosti. Kako je svojom istorijom i kulturom direktno povezana sa pomorstvom, Mornarica i dalje čuva poseban odnos prema moru i aktivna je u djelatnostima od važnosti za pomorstvo, poput pomorske

djelatnosti, ali i zaštite životne sredine.

Mornarica je komplementarna sa UNESCO i drugim međunarodnim standardima, tim prije što je Područje Kotora, u okviru kojeg Mornarica djeluje, upisano na UNESCO Listu svjetske baštine na dvojakoj osnovi (Prirodno i kulturno – istorijsko Područje Kotora – spoj prirode i kulture i Kotorska tvrđava, kao dio Venecijanskih utvrđenja).

2. Doprinos obezbjeđivanju vidljivosti i svijesti i ohrabriranju dijaloga

Za Kriterijum R.2, države pokazuju da će „Upis ovog elementa doprinjeti obezbjeđivanju vidljivosti i svijesti o značaju nematerijalne kulturne baštine i da će ohrabriti dijalog, reflektujući tako kulturnu različitost širom svijeta i svjedočeći o ljudskoj kreativnosti“. Ovaj kriterijum će se jedino smatrati zadovoljenim ako nominacija pokazuje kako bi mogući upis doprinio obezbjeđivanju vidljivosti i svijesti o značaju nematerijalne kulturne baštine uopšteno, a ne samo o samom upisanom elementu, i kako bi doprinio ohrabriranju dijaloga koji poštuje kulturnu različitost.

(i) Kako može upis elementa u Reprezentativni popis doprinjeti vidljivosti nematerijalne kulturne baštine uopšteno, i podići svijest o njegovom značaju na lokalnom, državnom i međunarodnom nivou?i

(i.a.) Molim vas objasnite kako ovo može biti realizovano na lokalnom nivou

Ne manje od 100 i ne više od 150 riječi.

Sama nominacija za upis na Reprezentativnu listu, pokrenuta na inicijativu članova Bokeljske mornarice, u posljednjih nekoliko godina je već imala pozitivne efekte na Mornaricu: veće interesovanje lokalnih medija, povećanje broja članova, posebno mladih, povećanje finansijskih sredstava dobijenih od strane matičnih opština, veće interesovanje institucija kulture za djelovanje Mornarice, povećanje broja publikovanih knjiga i realizovanih projekata, izložbi i gostovanja u inostranstvu.

Upis Mornarice na Reprezentativnu listu bio bi prepoznat kao međunarodno priznanje vrijednosti multietničnosti, multikonfesionalnosti i multikulturalnosti Mornarice, što su ujedno vrijednosti i Boke. To bi bio dodatni stimulus permanentnoj afirmaciji ovih vrijednosti i imalo veliki značaj za tradicije i aktivnosti, usmjerene na poštovanje tih vrijednosti, istovremeno lokalnih i univerzalnih te daljoj zaštiti i promociji svih elemenata nematerijalnog nasljeđa.

Upis bi ohrabrio nosioce, posebno pripadnike mlađih generacija, da razumiju značaj prenošenja i očuvanja tradicije, što bi doprinijelo daljem očuvanju kulturnog dobra na lokalnom nivou.

(i.b.) Molim vas objasnite kako ovo može biti realizovano na nacionalnom nivou

Ne manje od 100 i ne više od 150 riječi.

Crna Gora je primjer multinacionalne, multikulturne i multikonfesionalne države, koju Ustav definiše kao građansku državu. Iz tog razloga, međunarodna valorizacija temeljnih vrijednosti kao što je Bokeljska mornarica, koje simbolišu proklamovane vrijednosti definisane Ustavom, od izuzetnog su značaja u namjeri da se istorija, tradicija i kultura interpretiraju na pravilan način. Upis ovog elementa stoga bi inspirisao i nosioce drugih nematerijalnih kulturnih dobara da afirmišu kulturne vrijednosti koje pospješuju interkulturni dijalog.

Cijeneći da je lokalna zajednica imala proaktivnu ulogu u iniciranju Nominacije za Reprezentativnu listu, ova inicijativa doprinosi ohrabriranju drugih lokalnih zajednica na teritoriji države da podnose slične zahtjeve i promovišu sopstvene kulturne vrijednosti. U skladu sa tim, proces nominacije postao je jedan od najznačajnijih projekata u oblasti kulture, privlači veliki interes javnosti i inspiriše druge zajednice da prokativno pristupe svojoj nematerijalnoj baštini.

(i.b.) Molim vas objasnite kako ovo može biti realizovano na međunarodnom nivou

Ne manje od 100 i ne više od 150 riječi.

U toku 12 vjekova Mornarice Bokom je vladalo 19 država, a pomorske aktivnosti su je dovodile u vezu sa mnogim priobalnim državama na Mediteranu, Evropi i svijetu. Vrijednosti Bokeljske mornarice i

činjenica da je, koliko je poznato, najstarija pomorska organizacija na svijetu, svjedok pomorske i kulturne istorije, stvaraju velike mogućnosti za njenu međunarodnu promociju. Ove aktivnosti se već realizuju kroz gostovanja u inostranstvu, saradnju sa sličnim organizacijama, kulturnim institucijama, brojnim gradovima i državama sa kojima je vjekovima imala intenzivne veze. Upis na Listu služio bi afirmaciji pomorskog nasljeđa na međunarodnom planu i podstakao ostale države članice da sa pažnjom pristupe valorizaciji vlastitog pomorskog nasljeđa.

Upis na Reprezentativnu listu poslužiće većoj vidljivosti i značaju Bokeljske mornarice, čije će kulturne vrijednosti biti međunarodno prepoznate. Budući da je riječ o izuzetno kompleksnom kulturnom dobru koje objedinjuje mnogo segmenata nematerijalnog nasljeđa, Reprezentativna lista bi bila obogaćena sa novim elementom i izuzetno posvećenom lokalnom zajednicom.

(ii) Kako upis može da ohrabri dijalog između zajednica, grupa i pojedinaca?

Ne manje od 100 i ne više od 150 riječi.

Milenijumska tradicija Bokeljske mornarice zasnovana je na multikulturnim i multietničkim vrijednostima, te inkluzivnom pristupu lokalnoj zajednici. Danas, kada se svijet nalazi pred brojnim izazovima i kada se mnoge zajednice suočavaju sa nasilnim gubitkom određenih kulturnih vrijednosti, upis ovakve vrijednosti bi ponudio zdravi pandan rastućoj netrpeljivosti i podsjetio da je i prije 12 vjekova, u daleko brunijim vremenima, bilo moguće imati zajedničke kulturne vrijednosti, a pripadati različitim etničkim, nacionalnim i drugim skupinama.

Kako i u Boki postoje dinamične demografske promjene upis bi dodatno stimulisao međukulturalni dijalog, cijeneći da otvorenost članstva Bokeljske mornarice za sve etničke, nacionalne i vjerske zajednice, doprinosi integraciji različitih segmenata lokalne zajednice, uz poštovanje svih specifičnosti i razlika. Javni nastupi mornarice predstavljaju idealnu priliku za susrete i saradnju pripadnika različitih nacionalnih i vjerskih zajednica, koje kroz prezentaciju ovog nematerijalnog dobra dobijaju priliku da uče o uzajamnim vrijednostima tradicije i kulture.

(iii) Kako upis može da promoviše poštovanje kulturne različitosti i ljudske kreativnosti?

Ne manje od 100 i ne više od 150 riječi.

Upis Mornarice na Reprezentativnu listu potvrdio bi univerzalnost principa na kojima je sazdana, a koji kreiraju klimu uvažavanja kulturnih osobenosti, te njihovo međusobno poštovanje. O tome svjedoče određeni običaji i rituali u okviru Tripundanskih svečanosti, poput „kađenja“, rituala, kada relikvije Svetog Tripuna kadi po šest predstavnika katoličke i pravoslavne vjeroispovijesti. Takođe, prilikom ritualnog pronošnja moštiju Svetog Tripuna kroz grad, sveštenici pravoslavne crkve pozdravljaju svečanu povorku. Mornarica i njene vrijednosti su bile i danas su inspiracija umjetnika i naučnika različitih profila, koje su posebno vidljive kroz kontinuiranu saradnju sa međunarodnim festivalom Kotor Art.

Upis na listu bi podstakao i nove, mlade talente da na svoj način pristupe interpretaciji ovih vrijednosti. Ujedno, uniforma i oržuje, prepoznatljivi materijalni tragovi mornarice bi podstakli lokalne zanatlije da se vrate tradicionalnim tehnikama održavanja oružja, i izrade uniformi, kako bi se podstakao i afirmativan odnos prema tradicionalnim tehnikama i zanatima.

3. Mjere očuvanja

Prema Kriterijumu R.3, države pokazuju da „su mjere očuvanja osmišljene tako da mogu zaštititi i promovisati element“.

3.a. Dosadašnji i trenutni naponi za očuvanje elementa

- (i) *Kako se obezbeđuje održivost elementa unutar zajednica i grupa, odnosno, ukoliko je primjenjivo od strane pojedinaca, koji su u vezi sa elementom? Koje dosadašnje i trenutne inicijative su učinjene po ovom pitanju?*

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Održivost elementa od strane samih članova Mornarice ostvaruje se prenošenjem tradicije na mlađe članove u okviru porodica i zajednice, budući da u većini slučajeva Bokeljska mornarica predstavlja porodične tradicije koje se prenose sa generacije na generaciju.

Posebno važna mjera prenosa same tradicije unutar organizacije jeste institut Malog admirala. Mali admiral je najmlađi član organizacije, dječak starosti do 12 godina, koji se bira svake godine i predstavlja simbol obnove organizacije. Glavna ceremonijalna uloga Malog admirala je da 27. januara, u okviru svečanosti proslave Svetog Tripuna, sa terase katedrale Sv. Tripuna u Kotoru izgovara arhaični tekst pohvala Svetom Tripunu. Svečanost u kojoj učestvuje, obučen u uniformu Bokeljske mornarice, sa Trga Svetog Tripuna prate prisutni članovi Bokeljske mornarice, sveštenstvo Kotorske biskupije, predstavnici lokalne zajednice i turisti. Svake godine se bira dječak iz različite opštine koja baštini Bokeljsku mornaricu, tako da sve lokalne zajednice imaju ravnopravan status. Za dječake ovog uzrasta izbor u Malog admirala predstavlja stvar prestiža, što dodatno podstiče interesovanje njegovih vršnjaka.

Članovi Mornarice održavaju redovne godišnje interaktivne radionice, usmjerene na promociju vrijednosti Mornarice i njeno djelovanje, namijenjene osnovnoškolskom i srednjoškolskom uzrastu. Pored toga, Mornarica organizuje posebne programe za studente Pomorskog i drugih fakulteta. Radionice za osnovnu školu se održavaju u prostorijama Bokeljske mornarice, u kojima se čuvaju predmeti od značaja što doprinosi interaktivnosti.

Bokeljska mornarica o svom djelovanju informiše članove i javnost putem web sajta www.bokeljskamornarica.com. Značajan segment komunikacije jesu i društvene mreže, ali i lokalni mediji sa kojima Mornarica ima permanentnu komunikaciju.

*Štrikirajte jedan ili više kvadratića da biste identifikovali mjere očuvanja koje su ranije preduzete ili koje se trenutno sprovode od strane **zajednica, grupa ili pojedinaca** koji su u vezi sa elementom:*

- Prenošenje, posebno kroz formalnu i neformalnu edukaciju
- Identifikovanje, dokumentovanje, istraživanje
- Čuvanje, zaštita
- Promovisanje, jačanje
- Revitalizacija

- (ii) *Kako države članice koje su u vezi sa ovim elementom čuvaju ovaj element? Navedite spoljna ili unutrašnja ograničenja, kao što su ograničena sredstva. Koji su dosadašnji i trenutni napori u ovom smislu?*

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Ministarstvo kulture i Uprava za zaštitu kulturnih dobara u okviru svoje unutrašnje organizacije imaju posebne strukture namijenjene zaštiti, očuvanju i prezentaciji nematerijalne kulturne baštine, koje se bave i Bokeljskom mornaricom. Na taj način se obezbeđuju strateški uslovi za opstanak kulturnog dobra i njegovo očuvanje, kroz propisivanje mjera zaštite. Bokeljska mornarica zaštićena je kao nematerijalno kulturno dobro Crne Gore od 2013. godine. U prethodnom periodu Ministarstvo kulture finansiralo je izradu uniformi, restauraciju i izradu replika starog oružja.

Pomorski muzej Crne Gore u okviru svog rada promoviše nematerijalne i materijalne vrijednosti pomorstva u Crnoj Gori, a time i naslijeđene vrijednosti Bokeljske mornarice, a kroz savremene muzejske prakse približava Bokeljsku mornaricu posjetiocima. U okviru Muzeja je Odjeljenje posvećeno isključivo prezentaciji Bokeljske mornarice.

Istorijski arhiv u Kotoru čuva, istražuje i prezentuje arhivsku građu o Mornarici, a trenutno završava

projekat istraživanja njene obimne građe, što će uskoro rezultirati publikovanjem nalaza.

Opština Kotor u kontinuitetu finansijski podržava Mornaricu, pri čemu se iznos opredijeljenih sredstava postepeno povećava. Bokeljska mornarica je jedna od NVO koje imaju posebnu ulogu za grad Kotor, zbog čega svake godine imaju zagarantovani minimum sredstava po javnom konkursu.

Različite institucije prepoznaju važnost djelovanja Bokeljske mornarice, pa je u prethodnih nekoliko godina Mornarica dobila donacije i od Luke Kotor, Direkcije za izgradnju Kotora i Turističke organizacije Kotor.

Opštine Kotor, Herceg Novi i Tivat obezbijedile su prostor koji su ustupile na trajno korišćenje organizaciji Bokeljske mornarice.

Štrikirajte jedan ili više kvadratića da biste identifikovali mjere očuvanja koje su ranije preduzete ili koje se trenutno sprovode od strane **država članica** po pitanju ovog elementa:

- Prenošnje, posebno kroz formalnu i neformalnu edukaciju
- Identifikovanje, dokumentovanje, istraživanje
- Čuvanje, zaštita
- Promovisanje, jačanje
- Revitalizacija

3.b. Predložene mjere očuvanja

Ovaj odjeljak bi trebalo da identifikuje i opiše mjere očuvanja koje će biti sprovedene, posebno one koje imaju za cilj zaštitu i promociju elementa. Mjere očuvanja treba da budu opisane u smislu konkretne uključenosti država članica i zajednica a ne samo u smislu mogućnosti i potencijala.

- (i) Koje mjere se predlažu da bi se osiguralo da održivost elementa ne bude ugrožena u budućnosti, posebno kao nenamjeran ishod upisa koji rezultuje vidljivošću i pažnjom javnosti.

Ne manje od 500 i ne više od 750 riječi.

Zakonom o zaštiti kulturnih dobara propisana je obaveza kontinuiranog praćenja stanja kulturnih dobara i trajno čuvanje dokumentacije o kulturnom dobru, kao i obavezu državnog organa da tu aktivnost sprovodi u skladu sa propisom. Ipak, u Crnoj Gori ne postoji institucija koja se isključivo bavi nematerijalnim nasljeđem, već se ovo pitanje obično prati kroz muzejsku djelatnost. Ispituju se mogućnosti da se u okviru Etnografskog muzeja, koji je dio kompleksnog Narodnog muzeja Crne Gore kao matične muzejske ustanova, formira Centar za nematerijalno nasljeđe. Centar bi imao ulogu da proučava i podstiče izučavanja nematerijalnog nasljeđa, kreira Liste potencijalnih dobara za upis u Registar, učestvuje u aktivnostima Uprave za zaštitu kulturnih dobara i predlaže način prezentacije i mjere očuvanja nematerijalnog nasljeđa, između ostalog i Bokeljske mornarice.

Budući da u Crnoj Gori nema adekvatne akademske institucije koja se bavi nematerijalnim nasljeđem, u narednom periodu će se pokrenuti pregovori između Ministarstva kulture i Ministarstva prosvjete o formiranju katedre koja iz oblasti kulturnog nasljeđa, a u okviru koje će se akademski izučavati i nematerijalno nasljeđe.

Iako je izučavanje nasljeđa Bokeljske mornarice već dio neformalnog obrazovanja u okviru školskog sistema u opštinama u Boki, pokrenuće se i inicijativa o mogućnosti uključivanja sadržaja o Bokeljskoj mornarici u okviru udžbenika za osnovnoškolsko obrazovanje. Takođe, potrebno je formalizovati i saradnju sa Pomorskim fakultetom, te saznananja o Bokeljskoj mornarici uključiti i formalno u nastavne programe.

Izrada Nominacionog dosijea za upis na Reprezentativnu listu UNESCO-a podstakla je inicijativu države da u narednom periodu donese *lex specialis* kojim bi se dodatno uredile mjere zaštite i očuvanja Bokeljske mornarice kao nematerijalnog dobra od izuzetnog značaja, te riješilo pitanje njenog statusa.

Očekuje se da će navedeni propis će urediti i obaveze ostalih institucija na tom planu. Konkretno, u okviru Pomorskog muzeja, organizovaće se Stručni savjet Bokeljske mornarice, kao stalno, stručno tijelo za sprovođenje mjera zaštite i očuvanja. Navedeni Savjet funkcionisao bi unutar Pomorskog muzeja, ali bi ga činili predstavnici svih relevantnih državnih i opštinskih tijela, pored članova Bokeljske mornarice, i to:

- Ministarstva kulture, državnog organa nadležan za kulturne politike;
- Uprave za zaštitu kulturnih dobara, nadležnog za dokumentaciju, sprovođenje mjera zaštite, monitoring kulturno-istorijskih vrijednosti;
- Etnografskog muzeja, nadležnog za očuvanje nematerijalnog nasljeđa države;
- Pomorskog muzeja, matičnog muzeja Bokeljske mornarice;
- Pomorskog fakulteta, koji u dijelu formalnog obrazovanja daje kadar u oblasti pomorstva;
- Nacionalne i lokalne turističke organizacije, u dijelu turističke valorizacije Bokeljske mornarice, u uslovima koja ispunjava propisane mjere očuvanja;
- Državnog arhiva, kroz sprovođenje istraživanja i obrade arhivske građe;
- Lokalnih samouprava –Kotor, Tivat i Herceg Novi, sa kojima Mornarica ima tijesnu saradnju i gdje djeluju njene podružnice;
- Biskupijom Kotor, za religijske ceremonije;
- Civilnog sektora, budući da je organizacija osnovana kao NVO, te i da saraduje sa NVO.

Bokeljska mornarica će nastaviti stalne programe edukacije, kroz neformalni vid obrazovanja za mlađu populaciju, tj. budući sastav ovog udruženja.

Mornarica svoje djelovanje uređuje Statutom (prvi sačuvani Statut je iz 1463.) i Pravilnikom o odori, činovima i nastupima organizacije, a u skladu sa običajima, vrijednostima i porodičnim tradicijama, koje predstavljaju temelje i garant očuvanja tradicionalnih vrijednosti. Ova dokumenta propisuju način djelovanja Mornarice, te joj stoga omogućavaju da sama sebe zaštiti od moguće komercijalizacije. Mornarica odbija učesće na događajima koji imaju isključivo turističke ili komercijalne svrhe, što predstavlja samoinicijativnu mjeru očuvanja njenih kulturnih vrijednosti.

Poslije višegodišnjeg istraživanja, u toku je priprema za štampanje publikacije *Bokeljska mornarica u arhivskim dokumentima*, koja obuhvata oko 800 dokumenata, od ranog srednjeg vijeka do danas. Dokumenti, pored istorijskog značaja, svjedoče kulturne elemente Mornarice, tradicije, legende, nastupe, ceremonije, kolo, muziku, jezik, kult svetog Nikole a posebno svetog Tripuna itd, njihovo formiranje, evoluciju i istorijski kontinuitet. Na osnovu tih dokumenata i brojnih drugih relevantnih izvora na raznim jezicima, u pripremi je izdavanje knjige *Istorija Bokeljske mornarice Kotor*. Ova dva kapitalna izdanja će imati značaj za trajno očuvanje svih brojnih kulturnih elementa Bokeljske Mornarice.

U planu je organizovanje međunarodnog naučnog skupa čija će tema biti zaštita, valorizacija i promocija Mornarice i zaključci sa toga skupa bi poslužili za elaboraciju plana mjera u tom smislu.

Tradicionalni zanati - izrada i održavanje tradicionalnih uniformi i nošnje članova i članica organizacije, kao i pratećeg ceremonijalnog oružja, posebno će biti tretirani u narednom periodu. U tom smislu, Bokeljska mornarica, u saradnji sa Pomorskim muzejom i Upravom za zaštitu kulturnih dobara, animiraće lokalnu zajednicu koja ima određena interesovanja u smislu razvoja starih znata, kroz organizovanje radionica.

(ii) *Kako će države članice koje su u vezi sa elementom podržati primjenu predloženih mjera očuvanja?*

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

U narednom periodu predložene mjere na nacionalnim nivou jesu monitoring stanja, dodatna istraživanja, dokumentovanja i publikovanje. Dokumentovanje je osnovni oblik zaštite koji se kontinuirano primjenjuje u zaštiti ovog kulturnog dobra. Pored toga, značajne mjere su istraživanje, održavanje i saradnja sa subjektima i organizacijama koji dijele ove vrijednosti. Važan segment zaštite jeste i međunarodna promocija koja se u kontinuitetu ostvaruje u skladu sa odlukama nadležnih organa Bokeljske mornarice.

Država članica će shodno gore navedenim predloženim mjerama kontinuirano obezbjeđivati finansijsku i institucionalnu podršku za djelovanje Bokeljske mornarice. Prije svega, u saradnji sa Mornaricom, pokrenuće donošenje lex specialisa o Bokeljskoj mornarici kojom će se definisati njen status.

Iniciraće se, u saradnji između Ministarstva kulture i Ministarstva prosvjete, kreiranje formalnih obrazovnih programa, kao i osnivanje katedre koja će se baviti kulturnom baštinom.

Finansiranje će se nastaviti i kroz godišnje programe zaštite i očuvanja kulturnih dobara na državnom nivou, dok će iz opštinskih sredstava biti obezbijeđeni prihodi shodno statusu NVO od posebnog značaja.

U narednom periodu će putem diplomatske mreže biti uspostavljena saradnja sa srodnim organizacijama u svijetu, kako bi se promovisale ove vrijednosti i u drugim sredinama koje njeguju slične tradicije.

Pored navedenog, država je opredijelila sredstva za nabavku i popravku postojeće tradicionalne uniforme i opreme kojima će u narednom periodu biti obogaćen fond Bokeljske mornarice.

Praćenje i proučavanje nematerijalnog dobra predviđeno je i kroz formiranje Centra za nematerijalno nasljeđe od strane nadležnih državnih institucija, kao i Stručni savjet Bokeljske mornarice, koji će nadgledati implementaciju utvrđenih aktivnosti i obezbjeđivati širu društvenu i političku potporu ovim aktivnostima.

(iii) Kako su zajednice, grupe ili pojedinci bili uključeni u planiranje predloženih mjera očuvanja i kako će biti uključeni u dijelu implementacije predloženih mjera?

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Predstavnici Mornarice imaju povremene sastanke sa rukovodiocima ključnih institucija za njeno djelovanje: Ministarstvom kulture, Upravom za zaštitu kulturnih dobara, Pomorskim muzejom, opštinama... Tokom tih sastanaka Mornarica adresira svoje potrebe i očekivanja, te u direktnoj komunikaciji utiče na kulturne i druge politike. Posljednji takav sastanak održan je u septembru 2019. godine.

Pored toga, Mornarica daje smjernice i osvrte na druge aktivnosti od značaja, poput nedavnih sugestija upućenih na Strategiju pomorstva Crne Gore, kao krovni državni dokument za ovu oblast.

Bokeljska mornarica, već samim sprovođenjem svojih redovnih aktivnosti sprovodi značajan dio predviđenih mjera zaštite. Neformalna edukacija u saradnji sa obrazovnim ustanovama, kao i izdavačka djelatnost uz stručnu i finansijsku podršku, takođe, biće nastavljena na inicijativu i u saradnji sa članovima organizacije.

Kreiranje formalnih programa obrazovanja koji imaju za cilj uključivanje sadržaja o Bokeljskoj mornarici u osnovnoškolsko obrazovanje, biće rađeno na osnovu smjernica i podataka dobijenih od same organizacije i relevantnih institucija.

Prilikom formiranja Radnog tima za Lex specialis o Mornarici, njeni predstavnici biće i formalno i suštinski ključni nosioci izrade samog Zakona.

Nastaviće se redovna savjetovanja i sastanci sa odgovornima iz Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine Crne Gore, Kotorske biskupije, Opština, Pomorskog muzeja, OJU Muzeji Kotor Istorijskog arhiva, Pomorskog fakulteta, škola i pomorskih udruženja Crne Gore.

Posebno važan segment valorizacije ovih vrijednosti predstavlja izdavačka djelatnost sa značajnim brojem publikacija koje se štampaju na nekoliko svjetskih jezika, a koje su rađene za svrhe dokumentovanja, istraživanja i promocije ovih vrijednosti. Značajan broj tih publikacija digitalizovan je i objavljen na sajtu Bokeljske mornarice.

3.c. Kompetentni organ/kompetentni organi uključen/uključeni u očuvanje

Navedite ime, adresu i ostale kontakt podatke kompetentnog organa/kompetentnih organa, i ukoliko je moguće, ime i titulu kontakt osobe/osoba sa odgovornošću za lokalno upravljanje i očuvanje elementa.

Naziv organa: Pomorski muzej Crne Gore

Ime i titula kontakt osobe: Andro Radulović, direktor

Adresa: Trg Bokeljske Mornarice 391 Kotor

Broje telefona: +382 (0) 32 304 720, 304 721

E-mail adresa: pom.muzej.dir@t-com.me

direktor@museummaritimum.com

Druge relevantne informacije:

4. Učešće zajednice i pristanak na proces nominacije

Prema Kriterijumu R.4, države pokazuju da je „element nominovan u skladu sa najširim mogućim učešćem zajednice, grupe, ili, ukoliko je primjenjivo, pojedinaca u vezi sa ovim elementom, i uz njihov slobodni, raniji i svojevolsni pristanak.“

4.a. Učešće zajednica, grupa i pojedinaca u vezi sa elementom u procesu nominacije

Opišite kako su zajednica, grupa, ili ako je primjenjivo, pojedinci u vezi sa elementom aktivno učestvovali u pripremi i razradi nominacije na svim nivoima, uključujući i ulogu polova.

Države članice se ohrabruju da pripreme nominacije uz učešće niza svih zainteresovanih strana uključujući, gdje je pogodno lokalne i regionalne vlasti, zajednice, NVO, istraživačke institucije, ekspertne centre i ostale. Države članice se napominju da zajednice, grupe i, u nekim slučajevima, pojedinci čija je nematerijalna kulturna baština u pitanju, su ključni učesnici tokom procesa osmišljavanja i eleboracije nominacija, predloga i zahtjeva, kao i u toku planiranja i primjene mjera očuvanja, i pozvani su da smisle kreativne mjere kojim bi se obezbjedilo njihovo najšire moguće učešće na svakom nivou, kako nalaže Član 15 Konvencije.

Ne manje od 300 i ne više od 500 riječi.

Proces nominacije Bokeljske mornarice je inicijativa članova same organizacije, koji su uvjereni da kulturno dobro zavređuje upis na Reprezentativnu listu. Tada je upućena inicijativa Ministarstvu kulture i svim relevantnim institucijama. Potvrđivanjem Konvencije i usvajanjem Zakona o zaštiti kulturnih dobara, stvorili su se zakonski uslovi za adekvatan tretman nematerijalnog nasljeđa. U saradnji sa UNESCO, održana je radionica za obuku kadrova za popis nematerijalnog nasljeđa, a nakon toga osmišljen je i realizovan projekat popisa nematerijalnog nasljeđa na teritoriji Crne Gore. Prikupljena dokumentacija rezultirala je sačinjavanjem Liste preliminarnih dobara za koja su stručnjaci procijenili da treba da prođu provjere kulturnih vrijednosti kako bi bili upisani u Registar, a nakon toga neki od njih i aplicirali za međunarodni status. Svjesni važnosti i kompleksnosti Bokeljske mornarice za cjelokupnu kulturnu baštinu Crne Gore ali i interesa i inicijative lokalne zajednice, stručnjaci su procijenili da prvi nominacioni dosije za UNESCO Reprezentativnu listu treba da bude izrađen baš za ovo kulturno dobro. U saradnji sa UNESCO Centrom za nematerijalnu baštinu iz Bugarske osmišljena je obuka za izradu Nominacionog dosijea koja je okupila predstavnike institucija, nosilaca tradicije nematerijalnih dobara, među kojima i predstavnika Bokeljske mornarice, što je bio početni korak u izradi Nominacionog dosijea. Radni tim, koji je imenovao ministar kulture, činili su šest stručnjaka iz institucija kulture i tri predstavnika Bokeljske mornarice, koji su prethodno imenovani od strane same organizacije da učestvuju u radu i koordinaciji svih aktivnosti na pripremi dosijea (rješenje u prilogu). Svi članovi su imali ravnopravan status i čitav tekst je usaglašen između Radnog tima, te onda prezentovan širem članstvu i svim zainteresovanim predstavnicima lokalne zajednice. Dodatno, krajem 2019. godine, napravljen je i aneks tog Rješenja kojim su se postojeći članovi,

ali i novi, obavezali na reviziju teksta u skladu sa Odlukom Komiteta za nematerijalnu baštinu.

Cjelokupni proces izrade i dopune Nominacionog dosijea odvijao se uz kontinuirano informisanje aktivog članstva i drugih relevantnih tjela i pojedinaca koji djeluju u okviru organizacije, a preko medija i cjelokupne javnosti. Zahvaljujući savremenim tehnologijama koje Bokeljska mornarica primjenjuje u komunikaciji sa svojim članovima, svi članovi informisani su o važnim odlukama, sastancima, planovima i sa samim tekstom Nominacionog dosijea. Tokom procesa izrade dokumenta priređena je javna prezentacija, tokom koje su prisutni članovi, imali priliku da daju određene intervencije u sam tekst. Tekst Nominacionog dosjeda dostavljen je i relevantnim predstavnicima lokalne i državne vlasti, nevladinim organizacijama, institucijama kulture i zainteresovanim pojedincima i njihove sugestije su uključene u dosje. Budući da su mjere očuvanja osmišljene tako da uključuju kako predstavnike Bokeljske mornarice, tako i institucije kulture i civilnog društva, njihova implementacija biti će rezultat saradnje i ravnopravnog učešća u upravljanju ovim aktivnostima. Takođe, nakon revizije teksta od strane Tima, sredinom marta 2020. godine, tekst dokumenta je u elektronskoj formi blagovremeno dostavljen svim članovima i ponovo javno prezentovanoj lokalnoj zajednici.

Brojni članovi Mornarice, njihove porodice, građani, institucije kulture, civilnog društva i države kao i mediji u Crnoj Gori dali su veliku podršku nominaciji i sa velikim interesovanjem očekuju da ona dobije definitivno pozitivan ishod upisom na Listu.

4.b. Slobodni, raniji i svojevolutni pristanak na nominaciju

Slobodni, raniji i svojevolutni pristanak na nominaciju elementa iz zajednice, grupe, ili, ako je primjenjivo, pojedinaca povezanih s elementom se može dati u pisanoj formi ili snimljenim zapisom, i drugim putem u skladu sa legalnim upravljanjem države članice i neograničenim ospegom zajednica i grupa koje su povezane. Komisija će radije pozdraviti širok opseg pokazivanja ili svjedočenja pristanka zajednice u odnosu na standardne i uniformisane izjave. Dokaz slobodnog, ranijeg i svojevolutnog pristanka se daje na jednom od radnih jezika Komisije (engleski ili francuski), kao i na jeziku te zajednice, ukoliko njeni pripadnici govore jezicima koji nisu engleski ili francuski.

Uz nominaciju priložite informacioni formular koji pokazuje pristanke a ispod navedite koje dokumente dajete, kako se do njih došlo i u kojoj su formi. Navedite takođe i pol ljudi koji daju svoj pristanak.

Ne manje od 150 i ne više od 250 riječi.

Uz ovaj nominacioni formular za upis Bokeljske mornarice – tradicionalne pomorske organizacije na UNESCO Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva, prilažemo slobodne i izjavljene saglasnosti u vidu pisama podrške, koje su napisali i potpisali podržavaoci Bokeljske mornarice, koji su izrazili želju da podrže nominaciju ovog elementa za upis na UNESCO reprezentativnu listu nematerijalnog nasljeđa čovječanstva. Sve saglasnosti su na crnogorskom i engleskom jeziku. Prikupljene su tokom procesa izrade nominacije, uglavnom na osnovu aktivnosti članova Bokeljske mornarice i njihove aktivne i organizovane uključenosti u čitav proces.

Priložena pisma podrške su potpisana od strane članova organizacije, lokalnih vlasti, obrazovnih i kulturnih institucija, nevladinih organizacija, pojedinaca i ostalih predstavnika lokalne zajednice. Neka od pisama su lični utisci o značaju ovog elementa i izjave o želji da se podrži međunarodna vidljivost ovog elementa upisom na Reprezentativnu listu, dok su u drugim slučajevima pisma napisana u jednakom obliku, budući da su neki od članova željeli da pruže podršku nominaciji koristeći zajednički obrazac izjave.

Pristanak na nominaciju dobijen je od predstavnika lokalne zajednice, bez obzira na njihov polni i rodni identitet.

4.c. Poštovanje običajnih praksi koje upravljaju pristupom elementu

Pristup određenim specifičnim aspektima nematerijalne kulturne baštine ili informacijama o njoj je ponekad ograničen običajnim praksama koje propisuju i sprovode zajednice da bi, na primjer, održale tajnost određenog znanja. Ukoliko postoje takve prakse, dokažite da bi upis elementa i primjena mjera očuvanja u potpunosti poštovao takve običajne prakse koje upravljaju pristupom specifičnih aspekata takvog nasljeđa (cf. Član 13 Konvencije). Opišite specifične mjere koje bi mogle biti preduzete da se osigura ovo poštovanje.

Ukoliko ne postoje takve prakse, molimo obezbjedite jasnu izjavu da ne postoje običajne prakse koje upravljaju pristupom elementu u najmanje 50 riječi.

Ne manje od 50 i ne više od 250 riječi.

Iako je u pitanju jedno od najkompleksnijih kulturnih dobara na teritoriji Crne Gore, u djelovanju Bokeljske mornarice, u svim segmentima nematerijalnog nasljeđa, usmenoj tradiciji, izrazu i jeziku, izvođačkim umjetnostima, svečanostima, tradicionalnim zanatima i kulturnom mjestu, ne postoji nikakvo ograničenje u smislu tajnosti određenih znanja ili praksi. Ustrojstvo organizacije podrazumijeva principe otvorenosti i ravnopravnosti, te tako i pripadnost organizaciji predstavlja zajedničko dobro i čast njenim članovima.

4.d. Organizacija/organizacije i predstavnik/predstavnici zajednice u vezi sa elementom

Navedite detaljne kontakt podatke za svaku organizaciju ili predstavnika zajednice, ili drugih nevladinih organizacija, koje su u vezi sa elementom kao što su udruženja, organizacije, klubovi, upravni odbori itd:

- a. Naziv entiteta: Bokeljska mornarica
- b. Ime i titula kontakt osobe: admiral Antun Sbutega
- c. Adresa: Dom Bokeljske mornarice, Pjaca od kina, Stari grad Kotor, 85330 Kotor
- d. Broj telefona: +382 32 520 075
- e. E-mail: bokeljskamornarica@t-com.me
- f. Druge relevantne informacije: veb sajt: www.bokeljskamornarica.com
- g. Naziv entiteta: Bokeljska mornarica Kotor, podružnica Tivat
- h. Ime i titula kontakt osobe: predsjednika podružnice Tivat Marijan Ribica
- i. Adresa: Luke Tomanovića, dom Gracije Petkovića, 85320 Tivat
- j. Broj telefona: +382 67 587 574
- k. E-mail: lucijaribica@t-com.me
- l. Druge relevantne informacije: /
- m. Naziv entiteta: Bokeljska mornarica Kotor, podružnica Hercege Novi
- n. Ime i titula kontakt osobe: predsjednika podružnice Herceg Novi dr Miroslav Marić
- o. Adresa: Dom Bokeljske mornarice, Pjaca od kina, Stari grad Kotor, 85330 Kotor
- p. Broj telefona: +382 69 061 711
- q. E-mail: miroslavm@t-com.me
- r. Druge relevantne informacije: /

5. Uključivanje elementa u popis

Prema Kriterijumu R.5, države **pokazuju da se element identifikuje i uključuje u popis nematerijalne kulturne baštine na teritoriji države članice/država članica podnosioca** u skladu sa Članovima 11.b i 12 Konvencije.

Upis nominovanog elementa u popis ni na koji način ne treba da nagovijesti ili zahtijeva da popis/popisi budu kompletirani prije nominacije. Umjesto toga, države članice podnosioci mogu raditi na kompletiranju ili ažuriranju više popisa, a nominovane elemenei propisno uključiti u popis-u-toku.

Navedite sljedeće podatke:

- (i) Ime popisa u koji/koje je element uključen:

- Registar kulturnih dobara – Glavna knjiga nematerijalnih kulturnih dobara

- (ii) Ime kancelarije/kancelarija, agencije/agencija, organizacije/organizacija ili organa odgovornih za održavanje i ažuriranje tog/tih popisa, na izvornom jeziku, kao i u prevodu, kad izvorni jezik nije engleski ili francuski:

Uprava za zaštitu kulturnih dobara Ministarstva kulture Crne Gore

(iii) Objasnite kako se popis/popisi redovno ažurira/ažuriraju, uključujući informacije o periodičnosti i načinu ažuriranja. Ažuriranje podrazumijeva ne samo dodavanje novih elemenata već i provjeru postojećih informacija o evoluirajućoj prirodi elemenata koji su već uključeni u popis (Član 12.1 Konvencije) (maksimum 100 riječi).

Uprava za zaštitu kulturnih dobara redovno ažurira popise, podatke i dokumentovanje postojećih i novih elemenata nematerijalnog nasljeđa. Čini to kroz formu Inicijativa za utvrđivanje kulturne vrijednosti nematerijalnog dobra koju u Crnoj Gori, na osnovu Zakona o zaštiti kulturnih dobara, mogu podnijeti sva pravna ili fizička lica. Isti zakon predviđa da nadležne službe sprovedu praćenje stanja kulturnog dobra kroz godišnji program finansiranja i saradnje sa nosiocima tradicije i organizacijama odgovornim za očuvanje nasljeđa.

(iv) Referentni broj/brojevi i naziv/nazivi u relevantnom popisu/popisima:

- Rješenje broj: 04-55/2013
- Ime dobra: Bokeljska mornarica

(v) Datum upisa elementa u popis/popise (ovaj datum treba da prethodi podnošenju ove nominacije):

03.07.2013.godine

(vi) Objasnite kako je element identifikovan i definisan, uključujući kako su informacije prikupljene i obrađene „uz učešće zajednica, grupa i relevantnih nevladinih organizacija“ (Član 11.b) u svrhu popisivanja, uljučujući odnos prema ulogama polova učesnika. Dodatna informacija može biti predočena da bi se dokazalo učešće istraživačkih institucija i ekspertnih ciljeva (maksimum 200 riječi).

Element Bokeljska mornarica, identifikovan je kroz Projekat evidentiranja nematerijalne baštine Crne Gore 2012. godine, koji su organizovali Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturnih dobara i Narodni muzej Crne Gore. Uprava za zaštitu kulturnih dobara je formirala šest timova, sa 43 saradnika, među kojima su bili predstavnici nacionalnih, opštinskih javnih ustanova i civilnog sektora, uz poštovanje principa jednakog učešća polova, a u cilju evidentiranja nematerijalne kulturne baštine Crne Gore. Stručni timovi su obavili rekognosciranje terena i evidentirali (popisali i inventarisali) nematerijalna dobra, prikupili dokumentaciju iz arhiva, muzeja, Crnogorske kinoteke, Arhiva RTCG, NVO i drugih ustanova i institucija. Na osnovu formirane evidencije, urađena je Preliminarna lista nematerijalnih dobara, odnosno elemenata nematerijalne kulturne baštine Crne Gore, koja predstavlja javnu evidenciju Uprave za zaštitu kulturnih dobara, i koja se ažurira u skladu sa propisima. Članovi stručnih timova su pokazali visok stepen interesovanja, inicijative i profesionalizma, jer su evidentirali i inventarisali veliki broj nematerijalnih dobara. Projekat je realizovan uz podršku građana/ki koji su prihvatili da budu intervjuisani i da daju podatke, i koji su potpisali saglasnost za njihovo korišćenje. Na osnovu navedenog, nematerijalno dobro Bokeljska mornarica je predloženo za postupak utvrđivanja kulturne vrijednosti, što je realizovala Uprava za zaštitu kulturnih dobara kroz obrazovanje stručnog tima za izradu elaborata o valorizaciji i upisu u Registar nematerijalnih kulturnih dobara.

(vii) Dokumentovani dokaz se predaje u dodatku pokazujući da je nominovani element uključen u jedno ili više otkrića nematerijalne kulturne baštine prisutne na teritoriji država članica podnosioca, kako je definisano u Članovima 11.b i 12 Konvencije. Taj dokaz treba da uključi makar naziv elementa, njegov opis, naziv/nazive zajednica, grupa ili, ako je primjenjivo pojedinaca povezanih sa elementom, njihovu geografsku lokaciju i područje elementa.

- a. *Ukoliko je popis dostupan na internetu, navedite linkove (URL) za stranice posvećene nominovanom element (maksimum ukupno 4 linka se mogu navesti ispod). Priložite ih uz odštampane nominacije (ne više od 10 standardnih stranica formata A4) relevantnih djelova sadržaja ovih linkova. Informacije treba da budu prevedene ukoliko materijal nije na engleskom ili francuskom jeziku.*
- b. *Ukoliko popis nije dostupan na internetu, priložite iste kopije teksta (ne više od 10 standardnih stranica formata A4) koji se tiče elementa uključenog u popis. Ovi tekstovi treba da budu prevedeni ukoliko nisu na engleskom ili francuskom jeziku.*

Navedite priložene materijale ili, ako je moguće, relevantne linkove.

/

6. Dokumentacija

6.a. Priložena dokumentacija (obavezno)

Dolje navedena dokumentacija je obavezna i biće iskorištena u procesu vrednovanja i ispitivanje nominacije. Fotografije i snimci će takođe biti od koristi za vidljivost aktivnosti ukoliko je element upisan. Štrikirajte sljedeće kvadratiće da potvrdite da su navedene stavke priključene uz nominaciju i da su u skladu sa uputstvima. Dodatni materijali osim dolje navedenih se ne mogu prihvatiti i neće biti vraćeni.

- Dokumentovni dokaz pristanka zajednica, zajedno sa prevodom na engleski ili francuski jezik ukoliko jezik povezane zajednice nije jedan od ova dva;
- Dokumentovani dokaz koji pokazuje da je nominovani element uključen u popis nematerijalne kulturne baštine prisutne na teritoriji država članica podnosioca, kako je definisano Članovima 11.b i 12 Konvencije; takav dokaz treba da sadrži relevantan odlomak iz popisa na engleskom i francuskom, kao i na izvornom jeziku, ukoliko on nije jedan od ova dva;
- 10 skorijih fotografija visokog kvaliteta;
- Potvrda/potvrde prava po pitanju fotografija (Formular ICH-07-photo);
- Obrađen snimak (5 – 10 minuta), titlovan na jedan od jezika Komisije (engleski ili francuski jezik) ukoliko je korišten neki drugi jezik osim engleskog ili francuskog;
- Potvrda/potvrde prava po pitanju snimka (Formular ICH-07-video).

6.b. Najvažnije publikovane reference (opciono)

Države podnosioci možda žele da navedu, koristeći standardni bibliografski format, najvažnije publikovane reference koje pružaju dopunske informacije o elementu, kao što su knjige, članci, snimci, audiovizuelni materijali ili veb-sajtovi. Takvi objavljeni radovi se ne šalju zajedno sa nominacijom.

Ne više od jedne standardne strane.

1. Antović, Iva, Nematerijalna kulturna baština i UNESCO – primjer Bokeljske mornarice i njenog Kola, *Boka – zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti*, Herceg Novi, 2008, str. 28–29.
2. Antović, Iva, Digitalizacija dokumentacije nematerijalne kulturne baštine kao jedan od osnovnih instrumenata njene zaštite – Primjer Bokeljske mornarice i njenog Kola, *Zbornik radova Druge regionalnoj naučno-stručne konferenciji ICOM SEE "Procena rizika za kulturno i prirodno nasleđe u regionu Jugoistočne Evrope"*, Beograd–Niš, 2012.
3. Antović, Iva, Savremena sagledavanja Kola Bokeljske mornarice, kao identifikovanog nematerijalnog kulturnog dobra, *Zbornik radova međunarodnog naučnog skupa „12 vjekova Bokeljske mornarice“*, Kotor, 2010.
4. Antović, Jelena, Zanati srednjovjekovnog Kotora, *Katalog izložbe Državnog arhiva Crne Gore*, Kotor 1993.
5. Belan, Anton, *Sveti Tripun i njegova katedrala*, Turistička naklada, Zagreb, 2011.
6. Butorac, Pavao, *Boka Kotorska nakon pada Mletačke republike do bečkog Kongresa, 1797–1815*, JAZU, Zagreb, 1938.
7. Butorac, Pavao, *Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću*, NIP „Gospa od Škrpjela“, Perast, 2000.
8. Butorac, Pavao, *Kotor za samovlade, 1355–1420*, NIP „Gospa od Škrpjela“, Perast, 1999.
9. Butorac, Pavao, *Tripunjdansko kolo*, Kotor, 1941.

10. Crkvenčić, Ivan, Schaller, Antun, Boka Kotorska: društveno-političke promjene i razvoj etničkog sastava do 1918. godine, Hrvatski geografski glasnik, 67/2, Zagreb, 2005.
11. Čanak-Medić, Milka; Čubrović, Zorica, *Katedrala Svetog Tripuna u Kotoru*, Kotor, 2010.
12. Dabinović, St. Anton, *Kotor pod mletačkom republikom (1420–1797)*, Zagreb, 1934.
13. Dabinović, St. Anton: Može li se govoriti o kontinuitetu Kotorske Mornarice od 809 do danas?, *Godišnjak Pomorskog Muzeja Kotor (GPMK) VIII*, Kotor, 1959, str. 11–33.
14. Dabinović, Slavko, *Bokeljska mornarica 809–2009*, Sidrišta zavičaja: zbornik radova, Kotor, 2009.
15. *Dvanaest vjekova Bokeljske mornarice (809–2009)*, monografija, Podgorica, 2013.
16. *Dvanaest vjekova Bokeljske mornarice*, zbornik radova sa međunarodnog naučnog skupa, Kotor, 2010.
17. Farlati, Daniele, *Illyricum sacrum, VI – Ecclesia Ragusina cum suffraganeis, et ecclesia Rhiziniensis et Catharensis*, Venecija, 1800.
18. Gelcich, Giuseppe, *La Marinerezza di Cattaro*, Trieste, 1872.
19. Gelcich, Giuseppe, *Storia documentata della Marinerezza Bocchese*, Ragusa (Dubrovnik), 1889.
20. Ilijin, Milica, Narodne igre u Boki Kotorskoj, Spomenik SAN, CIII, Beograd 1953
21. Kotor, monografija, Zagreb, 1970.
22. Lazarević, St., Muzički folklor Boke Kotorske, Spomenik SAN, CIII, Beograd 1953
23. Luković, Niko, *Postanak i razvitak trgovačke mornarice u Boki Kotorskoj*, Beograd, 1930.
24. Mijušković, Slavko, *Kotorska mornarica*, CANU, Podgorica, 1994.
25. Mijušković, Slavko, Kotorske galije i njihovi zapovjednici, *GPMK XI*, Kotor, 1963, str. 75–114.
26. Mijušković, Slavko, Kotorski admirali, *GPMK XVI*, Kotor, 1968, str. 11–61.
27. Mijušković, Slavko, Osnivanje bratovštine kotorskih pomoraca i njen Statut iz 1463. godine, *GPMK XVII*, Kotor, 1969, str. 9–41.
28. Mijušković, Slavko, Teritorijalna nadležnost Kotorske mornarice, *GPMK XVIII*, Kotor, 1970, str. 30–31.
29. Mijušković, Slavko, Vojna organizacija Bratovštine kotorskih pomorca, *GPMK XX*, Kotor, 1972, str. 27–39.
30. Milošević, Miloš, 530 godina Statuta Bokeljske mornarice, *GPMK XLI–XLII*, Kotor, 1994, str. 13–28.
31. Milošević, Miloš, *Pomorski trgovci, ratnici i meceni*, Equilibrium–CID, Beograd–Podgorica, 2003.
32. Milošević, Miloš, *Proslava Svetoga Tripuna*, Kotor, 1995.
33. Milošević, Miloš, *Rudolf Giunio, admiral Bokeljske mornarice (Prčanj, 1938–1959)*, GPMK LIV, Kotor, 2006.
34. Nikolić, Milica, Nematerijlno nasljeđe kao snažan oslonac kulturnog identiteta, Crnogorske studije culture i idenetiteta, Zbornik, Fakultet dramskih umjetnosti, Cetinje, 2016, str.207-226.
35. 12 vjekova Bokeljske mornarice, monografija, Beograd, 1972.
36. Parall, Jar, *Bokeljska Mornarica i Tripundan s prilogom „Život i muka Sv. Tripuna“*, Kotor, 1899.
37. Parall, Jar., *La Marinerezza Bocchese e la festa di San Trifone, Cattaro*, 1899.
38. Pasinović, Milenko, Tripundanske obredne svečanosti – dio nematerijalne kulturne baštine, *GPMK LVII–LVIII*, Kotor, 2010, str. 193–208.
39. Raffaelli, Urbano, *Ballo di San Trifone o della Marinerezza di Cattaro*, Cattaro, 1844.
41. Šegvić, Kerubin, *Bokeljska mornarica*, *Hrvatsko kolo V*, Zagreb, 1909, str. 138–149..
42. Šerović, D. Petar, *Kotorska mornarica*, *GPMK VI*, Kotor, 1957, str. 5–15.

43. Šerović, D. Petar, *Sv. Trifun u Kotoru i Bokeljska mornarica*, Bratstvo XVIII, Beograd, 1924.
44. Vukasović, Mirko, Jedan važan dokument za Bokeljsku mornaricu, *GPMK XXIX–XXX*, Kotor, 1982, str. 85–88.
45. Poreklo i značenje godišnjih običaja, Etnografski muzej Beograd, Beograd 1972.
46. Pomorski muzej Crne Gore, Kotor, za fotodokumentaciju pokretnog fonda, odnosno uniforme i pratećih elemenata
47. Raffaelli, Urbano, *Il Ballo di San Trifone*, Zadar, 1844.
48. Sbutega, Antun, *Bokeljska mornarica*, Pomorski muzej Crne Gore, Kotor, 2017.
49. Sbutega, Antun, *Historija pomorstva Crne Gore u kontekstu jadranskog, mediteranskog i svjetskog pomorstva*, Bokeljska mornarica i Pomorski muzej Crne Gore, Kotor 2018.
50. Statut Bokeljske mornarice Kotor, Kotor 2016
51. Statut Bratovštine svetog Nikole mornara u Kotoru, fototipsko izdanje sa prepisima, prevodima registima, priređivači: Miloš Milošević i Jelena Antović, Bokeljska Mornarica, Kotor, 2009.
52. Vlahović, S. Mitar, O najstarijoj kapi kod Jugoslovena, Zbornik Etnografskog muzeja u Beogradu, 1901-1951, Beograd, 1953.
53. Vukmanović, Jovan, Nošnja i oružje Bokeljske mornarice, Spomenik SAN, CIII, Beograd 1953.
54. Zarbarini, Grigorio, *La festa di San Trifone*, Zadar, 1900.
55. Redakcija za istoriografiju Televizije Crne Gore, Podgorica, (Snežana Rakonjac, urednica)
56. Crnogorska kinoteka, Podgorica, (Branko Baletić, vd direktor)
56. Lokalni mediji (Radio Kotor, Skala Radio, Boka News, Radio Tivat, Radio Jadran, Radio Dux, Javni servis TVCG, sajt Bokeljske mornarice Kotor i drugi elektronski i štampani mediji)

7. Potpis/potpisi u ime države članice/država članica

Nominacija treba da bude zaključena potpisom zvaničnika ovlašćenog da se potpiše u ime države članice, zajedno sa njegovim ili njenim imenom, titulom i datumom podnošenja.

U slučaju multinacionalnih nominacija, dokument treba da sadrži ime, titulu i potpis zvaničnika svake države članice koja podnosi nominaciju.

Ime:

Titula:

Datum:

Potpis:

Ime/imena, titula/titule i potpis/potpisi zvaničnika (Samo za multinacionalne nominacije)

/